

Ett liv bakom bågar

*Funktionell nödvändighet eller moderiktig **STILMARKÖR**?
I dag är **RETROBÅGAR** högsta mode. SvD:s **CLEMENS
POELLINGER** har läst bågkonässören Moss Lipows nya
bok och minns sin egen glasögonhistoria.*

TEXT CLEMENS POELLINGER FOTO TASCHEN

Ett av tillvarons mindre mysterier så här i brymningstiden mellan vintertemperaturer och vårvärme är varför min åttaåriga dotters glasögon blir immiga när mina inte blir det. När vi är lediga tillsammans torkar jag rutinmässigt av dem flera gånger om dagen.

När jag håller den smala, rosafärgade metallbågen – egentligen bara en tråd runt glaset med tunna skalmar men ändå hållbar – förundras jag över hur lätta hennes briller är. Trots tjocka specialslipade glas, strabismus (skelning) och rejäl närsynthet, väger de nästan ingenting.

Annat var det när jag fick mina första. Jag minns fortfarande de röda konstant smååriga fläckarna på båda sidorna av näsryggen där glasögonen tryckte på, tyngda av glaset – som var just av glas och inte av hårda men lättviktiga polymerer som idag. Jag minns också blicken min far gav mig när jag kraschat mina första glas, bara några veckor efter att jag fått dem och ännu ovan vid att ha något så skört så nära ansiktet. Och min dotter minns givetvis den harang av svordomar jag hävde ur mig när vi kom på att hennes glasögon blivit kvar och därmed försvunnit för evigt i malströmmen av hundratals plaskande barn på skånska äventyrsbadet Tossellilla.

Barn är både sötare och lättare att hantera utan glasögon. Själv skulle jag – som burit glasögon i över 40 år – inte vilja undvara dem. Förutom att de tjänstgör som ett välbehövligt visir mot omvärlden – jag känner mig naken och sårbar utan dem – tycker jag att de ger karaktär åt mitt ansikte.

Allt detta är vardagsfunderingar som bubblar upp till ytan vid bläddrandet i boken *Eyewear – a visual story*. Det handlar om en knubbig (358 sidor) trespråkig (ty, fra, eng) utgåva i den till synes outsinliga coffetable-

bokfloden om i ämnet design, mode och accessoarer från tyska förlaget Taschen. Texten, en exposé över glasögonens historia är författad av amerikanen Moss Lipow. En man som förutom att han samlar på glasögon även ger sitt namn åt en egendesignad serie solglasögon. En snabbkoll på nätet visar att de visserligen, som så mycket annat i glasögonsortimentet just nu, är retroinspirerade men ändå för crazy för min smak. Så framhäver Moss Lipow Eyewear också att de skapat påfågelsbetonade scenkläder i form av briller för Elton John och Lady Gaga. Det är inte de kändisar jag skulle vända på huvudet efter för optisk vägledning. För mig visar den italienske eleganten Marcello Mastroianni i Fellinifilmen *Otto e mezzo* (8½) vägen.

Apropå Italien tros glasögonen ha uppfunnits av den florentinske munken Salvino degli Armati år 1287. Det är ett faktum att det då mycket exklusiva synhjälpmedlet var i bruk bland kyrkans män, som ju var de som producerade tidens handskrivna böcker, från tidigt 1300-tal. Och i Italien har glasögonen förblivit. Inget annat land är så dominerande när det gäller tillverkningen, åtminstone vad gäller uppmärksamheten.

Företaget Luxottica är kanske inte lika bekant som de märken det producerar: Oakley, Persol, Ray-Ban och Vogue samt licenstillverkade Bulgari, Chanel, D&G, Miu Miu, Ralph Lauren med många fler. Ett tilltagande intresse för något fint att ha på näsan i Asien gör – trots alla piratkopior – att aktien går som tåget.

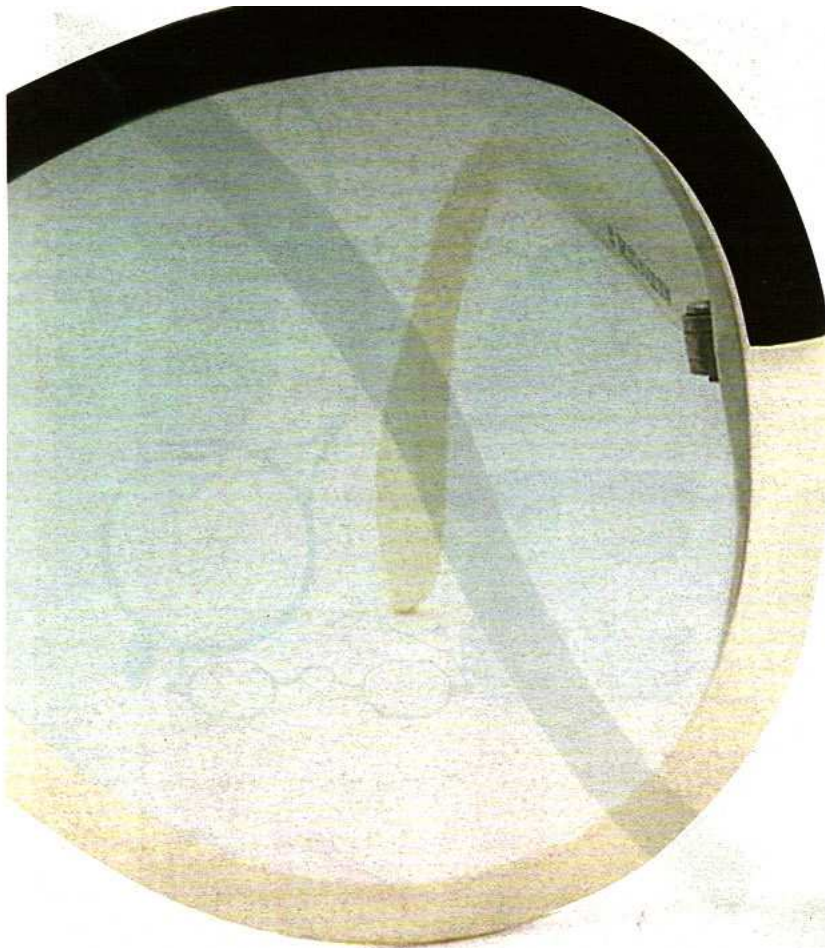
Bokens behållning, i alla fall för en inbiten glasögonfetschist som jag, ligger som sig bör i det visuella. Här finns såväl lorgnetter i sköldpadd, pincenez i guld och bågar i gethorn, kattögon i acetat och syntetbriljanter liksom tyska

Skribenten som ung.

IVESH OLOF

Den **POLITISKA ASPEKTEN** av glasögonmodet är inte Lipows starkaste sida.

märket Cazals klassiker, inflytelserika accessoarer på 80-talets hiphopscen.

Bilderna bygger på Moss Lipows kollektion och hans utpräglad flamboyanta smak – glasögonmodets pajasavdelning – solglasögonen – är överrikt representerad. Därmed intet ont sagt om Stockholmarnas behov att mangranta på sig sina shades så fort vårsolen visar sin bleka strålgans en dag i mars. Visst kan solglasögon ge en stunds förhöjd livskänsla, men det är i dagligt bruk många timmar om

Retro påverkar mig starkt. Jag kan bli alldeles nostalgisk vid åsynen av någon ung Kapten Stofil-ekiperad ung farbror med brillor av vintagemodell. ”

dygnet som en designs styrka eller svagheter verkligen visar sig. Jag saknar trots, eller kanske på grund av allt ögongodis, en mer vardagsnära glasögonmodehistoria i Eyewear – a visual history. Jag efterlyser även ett index över märken där jag förstås är sugen på att följa min egen utveckling från 80-talets Alain Miklibågar via Yves St Laurent till dagens modell, en Dita Grandmaster One som får illustrera vägen till allt bredare och mörkare bågar ju mer härväxten glesnar.

Eftersom närsynthet är genetiskt betingat och långsynthet ofta är ett åldersfenomen är glasögonens historia även våra förfäders historia.

Glasögonen blir i så hög grad en del av ansikten som bär dem att de gemensamt med anletsdragen präglas in i ett mottagligt ungt medvetande. På så vis förmår de ännu långt senare väcka en inlärd igenkänningsreflex. Det gäller så väl privatlivets sortiment av nunor som den offentliga arenans varumärkesansikten.

För mig är glasögonhistoria förknippad med politik, inte minst den latinamerikanska med Pinochets samt militärjuntakollegors bödeluppsyn bakom solglasögon i bilder som gick över världen år 1973. Men även östeuropeisk glasögondesign som i likhet med den industriformgivning som producerades bakom järnridån följde en alldeles egen linje in i det obsoleta. Jag tänker på Leonid Brezjnevs tunna metallram alldeles överväxt av buskiga ögonbryn, Erich Honeckers fyrkantiga modell och inte minst det polska statsöverhuvudet Wojciech Jaruzelskis ansikte, oftast dolt bakom såväl stora mörka tv-rutor som uniformsmössa.

Men, det medges, jag fastnar flera gånger vid bläddrandet i Eyewear-volymen. Mest på reproduktioner ur glasögonkataloger från 40-talet. Retro påverkar mig starkt. Jag kan bli alldeles nostalgisk vid åsynen av någon ung Kapten Stofil-ekiperad ung farbror med brillor av vintagemodell. "Där går morbror Nokke" kan jag tänka när jag ser samma hornbågade som en gång bars av min anfader Enok bakom disken på livsmedelbutiken i Vinslöv. Själv strävar jag att efterlikna min onkel Franz, en guldringspydd advokat i München, så som han såg ut i sin krafts dagar på 70-talet då han självsäkert hävdade "bara jag kan ha så här feta bågar".

clemens.poellinger@svd.se

Eyewear – a visual history, Taschen 2011.

Skribenten i dag.